

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

47

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-77-X

BRNO 2006

PD 1520/47.2006

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis, vydává Archeologický ústav Akademie věd České republiky Brno.
Peer-reviewed journal published by the Institute of Archaeology, Brno.

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Jaroslav Tejral

Výkonná redakce
Assistant Editors

Dana Gregorová, Balázs Komoróczy, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka,
Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela, Petr Škrdl

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: pv@iabrno.cz
<http://www.iabrno.cz/3cacz.htm>

KNIHOVNA AV ČR

PD 1520

47 (2006)

97220/07

07220/07

Obrázek na obálce
Cover illustration

Pekárna. Kamzík (*Rupicapra rupicapra*). Foto M. Frouz

Vychází jednou ročně/Published yearly

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-77-X

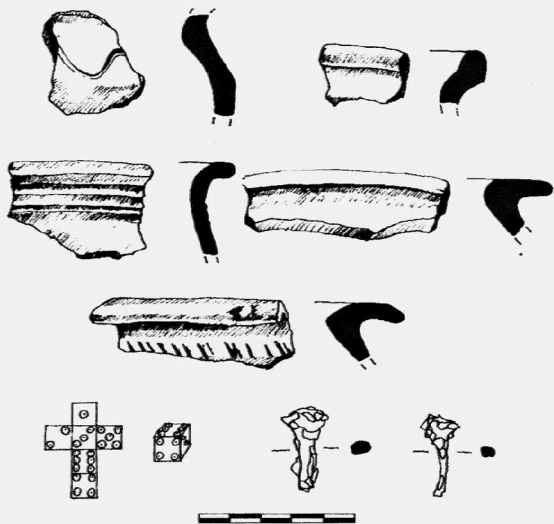
Copyright © 2006 by the Archeologický ústav AV ČR Brno, and by the authors.

Tisk/Print Bekros

Pokyny pro autory na internetové stránce
Instructions to authors on internet pages

<http://www.iabrno.cz/3ca1cz.htm>

9395458

Obr. 177. Telč, ul. Palackého. Výběr nálezů. Keramika, hrací kostka a hřebíky. Kresba P. Starůstkova.
Telč, Palackého Str, Abb. 2. Auswahl der Funde. Keramik, Spielstein und Nägel. Zeichnung P. Starůstkova.

pro kamennou dlažbu stylu „kočičích hlav“, která byla složena z valounů granitu a křemene. Šlo o definitivní zpevnění povrchu náměstí i ulice v období novověku (1. polovina 19. stol.). Všechny dokumentované profily zakončovala recentní dlažba složená z pravidelných kostek granitu.

V prostoru západně od věže kostela sv. Ducha až po zúžení ulice mezi domy čp. 116 a 12 byl dokumentován profil č. 5–9 o délce 25 m. Rovný povrch rulového podloží leží v hloubce 70–90 cm od současného povrchu. Minimálně 45 cm do podloží byl zahlouben objekt s původně dřevěnou nadzemní konstrukcí a s misovitým dnem. Objekt pravděpodobně zanikl v průběhu 14. stol. Pozoruhodná vrstvička rozšířená nad zásypem objektu a v krátkých úsecích jako vložka v nejstarším pochůzném horizontu se skládala z drtě až písku pocházejícího z granitu „mrákotínského typu“. Souvislost vrstvy (odpad z opracování kvádrů) s věží kostela sv. Ducha je zřejmá, neboť tato významná pozdněrománská stavba je postavena z kvádrů ze stejného typu granitu. Vrstva drtě se nachází pouze v blízkém okolí věže. V celém profilu byl opět zjištěn komunikační (pochůzný) horizont a mezi valouny štetování byl objeven dokonce zlomek stříbrné mince se silnou příměsí mědi. Nejzajímavějším nálezem z pochůzného horizontu je kostěná hrací kostka o délce hrany 8 mm s klasickým číslováním od jedné do šesti. Objevilo se i několik zlomků železných předmětů včetně hřebů. Vrstva obsahovala četné zlomky keramických nádob, které lze datovat do 13.–14. stol. podle použitého materiálu s příměsí grafitu v keramickém těstě, jakož i podle technologie výroby (oxidační i redukční výpal) a typu výzdoby (zdobení výdutě nádob rytou vlnicí).

V závěru výkopu v zúžení ulice mezi domy čp. 12 a 116/1 v místě asanované Horní brány se nacházela až 200 cm mocná hlavní hradební zeď, která byla součástí středověkého městského opevnění. Tvořily ji bloky ruly vázané jilem a obsa-

hovala sporadicky i úlomky cihel a několik zlomků keramiky ze 14.–15. stol. V roce 1833 byla nadzemní část brány, resp. hradby, odstraněna a překryta dlažbou. Ze zásypu klenby mostu vedoucího přes příkop městského opevnění se podařilo získat početnou kolekci keramických nálezů (zlomky nádob, přejzů a kachle), kterou můžeme obecně datovat do 17.–19. stol. Od vnější hrany příkopu (respektive mostu) směrem k současné Dolní bráně v Palackého ulici byl dokumentován přes 10 m dlouhý profil. Na intaktní podloží nasedá nejstarší komunikační i sídlištní horizont, ze kterého byly získány zlomky keramiky datovatelné do 13. stol. Vnější stranu příkopu zpevňovala kamenná, na vápennou maltu stavěná novověká zeď, z níž se podařilo zachytit základ silný až 120 cm. Při západní straně Dolní brány čp. 114 (3 m Z od jejího SZ rohu) byla zjištěna kumulace keramiky a stavebního odpadu. Jde o zlomky nádob patřících k běžné stolní, kuchyňské, kamnářské a technické keramice z 16.–19. stol.

Na základě terénních situací můžeme konstatovat, že prostor v jihovýchodní části náměstí a v ulici Palackého byl osídlen od třináctého stol. Zaznamenáváme tu sídlištní a komunikační aktivity spojené především s vytvářením a úpravami náměstí a ulice. Kamenné zdi souvisí s vybudováním městského opevnění složeného z hradby, příkopu, horní brány v Palackého ulici a mostu přes obezděný příkop. Další aktivity ukazují na rozsáhlé vyrovnávání terénu po ukončení funkce opevnění i původního kupeckého dvora. Doložené jsou i aktivity související s přestavbou nebo přímo se stavbou věže kostela sv. Ducha. Nejvíce archeologických artefaktů pochází ze dvou horizontů osídlení reprezentujících jak původní kupecký dvůr, tak i život středověkého a novověkého města (13.–19. stol.).

Milan Vokáč, David Zimola

Literatura

- Bláha, J., Konečný, L. 2005: K počátkům města Telče se zvláštním zřetelem k předlokačnímu dvorci s kostelem sv. Ducha, *Archaeologica historica* 30, 125–148.
- Procházka, R. 1994: *Telč 1993–1994, plynifikace II. etapa*. Náleзовá zpráva č. 4607/16554 uložená v archivu ÚAPP Brno.
- Procházka, R., Zatloukal, R. 1993: *Telč 1992–1993, plynifikace I. etapa*. Náleзовá zpráva č. 4607/16554 uložená v archivu ÚAPP Brno.
- Zimola, D. 2000: *Archeologický výzkum domu čp. 31 na náměstí Zachariáše z Hradce v Telči*, VSV OVS XII, 3–23.
- Zimola, D., Vokáč, M. 2005: *Telč, rekonstrukce vodovodního řádu v ulici Palackého*. Náleзовá zpráva č. 78-05 uložená v archivu Muzea Vysočiny Jihlava.

Resumé

Telč (Bez. Jihlava), Palacký Str. Mittelalter – Neuzeit (13.–20. Jh.). Stadt. Rettungsgrabung.

UHERSKÉ HRADIŠTĚ (okr. Uherské Hradiště)

Hradební ulice, parc. č. 128. Novověk. Zvířecí kosti. Záchraný výzkum.

Při výstavbě polyfunkčního domu na ulici Hradební v květnu 2005 na již dříve prozkoumané ploše (výzkum ÚAPP

Brno z r. 1993; Geisler 1997; Čizmář – Geislerová – Unger 2000) byla narušena v hloubce 130 cm pod současným povrchem novověká vrstva o síle 30 cm, která obsahovala nálezy větších zvířecích kostí, pravděpodobně z hovězího dobytka.

Masarykovo náměstí č. p. 136. Římskokatolický farní úřad. Novověk. Sídliště. Záchranný výzkum.

Při úpravách budovy uvnitř fary na Masarykově náměstí byly objeveny v hloubce 50 cm pod podlahou objektu nálezy datované přibližně do 17.–18. stol. Jednalo se o nálezy keramického vykuřovačů a zlomků okrajů různých nádob (celkem 14 ks) a železných hřebů.

Miroslav Vaškovič

Literatura

- Geisler, M. 1997: Uherské Hradiště (okr. Uherské Hradiště). In: *Přehled výzkumů 1993–1994*, 250–251.
Čizmář, M., Geislerová, K., Unger, J. 2000: *Výzkumy – Ausgrabungen 1993–1998*, Brno, 234.

Resumé

Uherské Hradiště (Bez. Uh. Hradiště). Hradební Str. Neuzeit. Rettungsgrabung.

Uherské Hradiště (Bez. Uherské Hradiště). Stadt. Neuzeit. Rettungsgrabung.

UHERSKÝ OSTROH (okr. Uherské Hradiště)

Nám. Sv. Ondřeje. Novověk (18. stol.). Sídliště. Kachle. Záchranný výzkum.

Při opravě vodovodního řádu a přípojek v Uherském Ostrohu na náměstí Sv. Ondřeje, před farou č. p. 36, došlo v listopadu 2005 k narušení a následnému zničení studny, postavené z opracovaných kamenných kvádrů spojených maltou. Lokalita je situována na ZM 1 : 10 000, list č. 35-11-06, a vymezena těmito koordináty od Z. a J s. č. 417:327, 420:327, 419:331, 422:331. Vnější průměr studny, stejnoměrný v úrovni ústí i spodní části, činil 130 cm. Konečnou hloubku studny se nepodařilo zachytit, maximální zjištěná hloubka činila 265 cm. Kvádry, z nichž byla postavena, dosahovaly rozměrů 30 × 55 × 25 cm. Studna byla druhotně užita jako odpadní jámka. Její zásyp tvořily stavební části (cihly, písek), zlomky železných předmětů, skla a tří typů komorových kachlů (celkem 37 ks). Nález obsahoval kachle glazované tmavě zeleně, bíle a nejčastěji zastoupené s tmavě hnědou glazurou. Z nich se podařilo zachytit jak základní řádkové kachle, tak kachle římsové, rohové kachle i akroteria. Zásyp tedy obsahoval část alespoň jednoho rozbraného novověkého kamnového tělesa. K materiálu prozatím nebyly shledány analogie, takže datování se opírá o kulturně-historické dedukce a stylistický rozbor. Bude třeba ještě ověřit souvislost s případnou rekonstrukcí budovy fary.

Dana Menoušková

Resumé

Uherský Ostroh (Bez. Uherské Hradiště). St. Ondřej Platz. Neuzeit (18. Jh.). Siedlung. Kacheln. Rettungsgrabung.

VELKÉ KUNĚTICE (okr. Jeseník)

Farní kostel Panny Marie Sněžné. Vrcholný středověk. Novověk. Záchranný výzkum.

Na základě písemného oznámení byl uskutečněn 28.6.2005 záchranný výzkum formou dohledu při stavebních pracích na odvlhčení obvodového zdiva a fasády farního kostela Panny Marie Sněžné (kulturní nemovitá památka zapsaná pod č. r. 19762/8-1185). Identifikace lokality je možná na mapovém listu ZM ČR (M 1 : 10 000) číslo 14-22-09: Z : 443 – J : 37; Z : 444 – J : 32; Z : 452 – J : 34; Z : 452 – J : 39. Vzdálenosti jsou uvedeny v milimetrech od západní (Z) a jižní (J) sekční čáry. Kostel byl dříve zasvěcen svatě Alžbětě Durynské (1207–1231), dceři uherského krále Ondřeje II. a manželky durynského lantkraběte Ludvíka. V našich zemích celkem málo užívané zasvěcení se zde objevilo patrně díky kolonistům příslušným z Durynska. Kolem farního kostela se rozkládá hřbitov, který je ohrazen zdi se dvěma vchody – první od východu, směřující k obci, a druhý ze severní strany.

V době dohledu byl výkop proveden podél jihovýchodní strany kostela. Rýha měla šířku 0,50–0,60 m a hloubku 0,60–0,70 m. Ve výkopu byla vidět vrstva navážky (stavební suť a hlína) a převážně kamenné, maltou pojené obvodové zdivo kostela. Tu a tam se ve zdivu objevily malé zlomky cihel, které patrně sloužily jako klínky na zpevnění spár mezi kameny. Základové zdivo kostela bylo postaveno také z kamene a předstupuje před nadzemní část zdiva místy až o 0,40 m, především u přístavku s vchodem na jižní straně kostela. Dále byly v době dohledu vyhloubeny dvě sondy na severní straně kostela, které měly sloužit ke zjištění hloubky základů. Sonda 1 o plošných rozměrech 1,94 × 0,62 m a hloubce 1,2 m byla umístěna na severovýchodním straně severní boční kaple (nebo příčné lodi, dále jen boční kaple, což se týká i popisů obrázků). Podloží v místě sondy tvořil žlutý jíl. Do něj bylo zahloubeno základové zdivo lodi kostela, jehož báze se nacházela v hloubce 1 m od dnešního povrchu; čelo konstrukce nepředstupuje před líc nadzemní části. Základové zdivo boční kaple tkví také v podloží a končí v hloubce 1 m od dnešního povrchu; předstupuje před nadzemní zdivo o 0,40 m. Předzáklad začíná v hloubce 0,30 m od dnešního povrchu. Sonda 2 byla situována na severozápadním boku severní boční kaple při plošných rozměrech 1,50 × 1 m a hloubce 2,38 m. Základové zdivo věže i kaple končí v hloubce 2,20 m v podloží a předstupuje před nadzemní zdivo v hloubce 1,20 m od dnešního povrchu o 0,20 m. Zdivo věže a kaple se v místě nad rozšířeným základem jeví jako přizdžené na spáru. Příslušná spára mezi zdmi je vidět v úseku od širších kamenných základů až po omítku.

Jakub Vrána

Resumé

Velké Kunčice (Bez. Jeseník). Kirche Maria Schnee. Hochmittelalter. Neuzeit. Rettungsgrabung.